

Voorstel : Vaststelling Regionaal Operationeel Kader Milieutoezicht inclusief benodigde middelen

Vergadering Algemeen Bestuur
d.d.: 15 maart 2018

Agendapunt : 4.b

Vertrouwelijk : Nee

Aan het Algemeen Bestuur,

Inleiding

In de vergaderingen van het Algemeen Bestuur (AB) van de ODZOB op 29 juni en 5 oktober 2017 heeft regionale afstemming plaatsgevonden over het ROK Milieutoezicht 2018 (ROK) voor het Wabomilieutoezicht, binnen het verplichte basistakenpakket van de ODZOB. Ook de rekensystematiek (m.b.v. kengetallen) voor het bepalen van de financiële middelen die elke gemeente beschikbaar moet stellen is daar toegelicht.

Conform artikel 7.2 lid 2 van het Bor dienen de colleges van de individuele deelnemers dit regionale beleid zelf vast te stellen. De colleges zijn hierover op 13 september 2017 per brief reeds door het Dagelijks Bestuur van de ODZOB geïnformeerd (zie derde bijlage).

Het voorstel daartoe (inclusief concept collegevoorstel) treft u hierbij aan. In dit voorstel treft u tevens de, in bovengenoemde brief, toegezegde financiële onderbouwing aan van de investering die dit vanaf 2019 van elke individuele gemeente vraagt. De uitgangspunten voor deze berekening (in de vorm van kengetallen) worden u hierbij voorgelegd.

De planning van deze besluitvorming is relevant met het oog op voorjaarsnota's 2019 die binnenkort door de gemeentebesturen worden vastgesteld. De noodzakelijke financiële middelen om uitvoering te kunnen geven aan dit regionale uitvoeringsbeleid dienen middels de respectievelijke gemeentebegrotingen beschikbaar worden gesteld.

Wat levert werken met het ROK Milieutoezicht ons op?

De oprichting van de omgevingsdiensten moet een impuls geven aan de kwaliteit van de handhaving van het omgevingsrecht. Er zijn wettelijke kwaliteitscriteria vastgesteld waar

organisaties die zich bezig houden met de uitvoering van toezicht en handhaving minimaal aan moeten voldoen. Elke omgevingsdienst zal met de deelnemende partners een uitvoeringsprogramma moeten opstellen. Als we samen aan de eisen van modern en professioneel toezicht willen voldoen is dat meer dan alleen een nietje slaan door de verschillende bestaande plannen. Er zullen gezamenlijke risico's moeten worden afgewogen, prioriteiten worden bepaald en nader worden uitgewerkt in een gedifferentieerde aanpak. Daarbij worden de partners ingezet op hun kracht, dus optimaal gebruikmakend van hun vaardigheden, deskundigheid, instrumenten en bevoegdheden. Het bestuur van de ODZOB heeft daarbij bepaald dat de middelen juist daar moeten worden ingezet waar de risico's het grootst zijn. Het ROK Milieutoezicht biedt de gemeenten in onze regio deze risicogerichte aanpak voor het opstellen, uitvoeren en steeds verder ontwikkelen van een kwalitatief hoogwaardig en professioneel regionaal programma dat is gebaseerd op 5 concrete uitgangspunten:

Het moet slimmer en innovatiever

Traditionele methodes van taakuitvoering blijken niet altijd even doeltreffend. De roep om vernieuwing en innovatie wordt steeds groter. Daarnaast verandert de samenleving, nemen de (technologische) mogelijkheden van toezicht op afstand en zelfregulering toe en wordt steeds meer en vaker een beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven. De ODZOB gaat, binnen de kaders van dit ROK Milieutoezicht 2018, actief aan de slag om de uitvoering blijvend te innoveren zodat de slagkracht zal toenemen. De beschikbare middelen worden daarom ook deels ingezet voor de ontwikkeling van alternatieven die deel gaan uitmaken van een professionele instrumentenmix. Het gaat om instrumenten die bovenop of in plaats van inspecties zorgen voor motivatie om het gedrag aan te passen. Het gaat hierbij o.a. om samenwerking met brancheorganisaties, het geven van voorlichtingsbijeenkomsten aan ondernemers, het uitreiken van een compliment/prijs voor normconform gedrag, het gericht communiceren over overlastgevers en overtreders of het beïnvloeden van voor de doelgroep belangrijke actoren (afnemers, toeleveranciers, branchevereniging, verzekeraars e.d.).

Een voorbeeld van een slimme en innovatieve werkwijze is het zogenaamde 'toezicht op afstand'. In de praktijk is dit mogelijk met de monitoring van luchtwassers bij veehouderijen. De gegevens over de werking van luchtwassers moeten elektronisch worden gemonitord, zodat de geschiedenis gemakkelijk is terug te halen. Steeds meer registratiesystemen hebben de mogelijkheid om via een internettoegang de actuele werking ('realtime') van de luchtwasser vast te stellen. Het ondervangt het probleem dat de fysieke controles door toezichthouders zich beperken tot momentopnamen.

Het moet efficiënter

Met het ROK Milieutoezicht beschikt de regio over een uniform en dus efficiënt uitvoeringskader. Voor goed toezicht noodzakelijke ontwikkelingen/investeringen (toepassingen, processen, arrangementen, uitvoeringsbeleid, convenanten etc.) kunnen nu binnen de context van de ODZOB eenmalig (en dus niet 21 keer bij alle afzonderlijke gemeentes) en op een uniforme wijze worden aangepakt en uitgevoerd. Bij voorkeur 'on the job' en in samenwerking met onze handhavingpartners zoals waterschappen, politie, openbaar ministerie etc. De beschikbare middelen worden dus voor een deel geïnvesteerd in voorzieningen die er voor zorgen dat er netto tijd over blijft voor de feitelijke aanpak van naleefproblemen binnen een individueel bedrijf, een hele bedrijfstak of juist een keten van bedrijven op grotere schaal.

Een voorbeeld is de ontwikkeling van een speciale app voor toezichthouders die zich in heel Noord-Brabant bezig houden met het integrale toezicht op veehouderijen en daaraan gerelateerd het ontwikkelen van digitale checklisten waarbij toezichthouders op locatie hun informatie en specifieke bevindingen direct digitaal (en vooral uniform) kunnen vastleggen in registratiesystemen.

Het moet effectiever

Toezichthouders, handhavers maar ook bestuurders staren zich traditioneel nog te veel blind op aantallen controles en handhavingprogramma's. We zijn geneigd onze opdracht te vertalen in cijfers. Het ROK Milieutoezicht staat voor een risicogerichte en informatiegestuurde aanpak die juist ruimte biedt voor een probleemgerichte aanpak. Een actueel voorbeeld van een 'probleem' waar veel aandacht voor bestaat is de zogenaamde mestfraude. Een zeer complex probleem dat slechts gedeeltelijk vanuit toezicht en handhaving kan worden opgelost. We zullen dus met onze handhavingpartners tijd moeten investeren in een juiste analyse vooraf, passende gereedschappen moeten zoeken of ontwikkelen en een logische en gezamenlijke werkwijze moeten ontwikkelen. Ons doel is immers niet om zoveel mogelijk fraudeurs te pakken, maar om het frauderen te stoppen.

De beschikbare middelen worden dus niet meer alleen gebruikt om binnen een bepaalde branche of gebied preventieve controles uit te voeren, maar ook om samen met onze partners tot een alternatieve maar effectieve (en soms meerjarige) aanpak van hardnekkige problemen te komen. Het biedt de ODZOB de mogelijkheden om aan te sluiten bij initiatieven/verzoeken van derden (b.v. openbaar ministerie, NVWA, waterschappen) om een actieve rol te spelen namens de gemeenten bij de aanpak van complexe vraagstukken. Andere voorbeelden van complexe problemen/uitdagingen zijn bijvoorbeeld: ondermijnende criminaliteit, illegaliteit, geuroverlast, klimaatdoelstellingen, circulaire economie, covergisting, opkomende stoffen (GenX) etc.

Een voorbeeld is de jaarlijkse uitvoering (in december) van vuurwerkcontroles bij verkooppunten. Het naleefgedrag blijkt al een paar jaar te verbeteren, dus de ondernemers die hun zaakjes op orde hebben krijgen vooraf een lijst met aandachtspunten die ze zelf moeten controleren en (zo nodig) op orde moeten brengen. Onder andere op basis van de reactie en het gedrag van de ondernemer wordt bepaald of een fysieke controle nog noodzakelijk is. Ook op basis van steekproeven en slecht naleefgedrag in het verleden wordt een aantal verkooppunten onaangekondigd gecontroleerd.

Het moet doelgerichter

De ODZOB maakt steeds meer gebruik van allerlei beschikbare informatie uit interne en externe bronnen om het toezicht doelgericht uit te kunnen voeren. Hoe beter we een bepaalde doelgroep op gedefinieerde indicatoren aan de voorkant kunnen analyseren, des te gericht kunnen de middelen worden ingezet op de echte probleemgevallen. Dit betekent dat de beschikbare middelen ook worden gebruikt voor onderzoek, analyse en selectie binnen elke relevante branche of een specifiek gebied en de afstemming met overige handhavingpartners.

Binnen het ROK Milieutoezicht wordt het toezicht op inrichtingen programmatisch (hoog risico), thematisch (gemiddeld risico) of alleen nog klacht- of incidentgestuurd (laag risico) uitgevoerd. Binnen de programmatische en thematische aanpak zal een doelgerichte benadering er toe leiden dat er een steeds meer gedifferentieerde aanpak op significante risico's zal ontstaan. Dergelijke vastgestelde en/of geanalyseerde risico's (b.v. slechte naleving, relatief grote opslaghoeveelheden, veel ongewone voorvallen, slechte financiële situatie, relaties met criminele entiteiten etc.) zullen in veel gevallen leiden tot toezicht en handhaving met veel meer gerichte diepgang dan de traditionele

controles uit het verleden. De keuze om binnen een (branche)project niet alle inrichtingen maar een gerichte selectie/steekproef fysiek te controleren wil niet zeggen dat dit per definitie ook met minder middelen kan. De ervaring laat zien dat de aanpak van naleefproblemen op complexe dossiers relatief veel tijd kost en ook vraagt om specifieke kennis en expertise. Steeds vaker zijn diepgaande administratieve onderzoeken en analyses noodzakelijk om een probleem in zijn volle omvang bloot te leggen. Meestal gevolgd door een intensief bestuursrechtelijk en strafrechtelijk vervolproces om de overtreding te (laten) beëindigen en/of de overtreder te bestraffen.

Een voorbeeld is het project 'Toezicht en handhaving opslag- en distributiebedrijven' dat in 2017 in Zuidoost-Brabant door de ODZOB is uitgevoerd. Door een gerichte maar grondige branche-analyse van de doelgroep is vooraf in beeld gekomen welke bedrijven in potentie gevaarlijke stoffen op- of overslaan. Daarnaast is uit deze analyse gebleken dat veel overslagactiviteiten juist in de avond- en nachturen plaatsvinden. Controles tijdens de kantooruren hebben in het verleden nauwelijks overtredingen laten zien. Het resultaat is dat we op basis van onaangekondigde controles buiten de kantooruren bij een tiental bedrijven in de regio risicovolle situaties hebben aangetroffen in relatie tot de op- en overslag van gevaarlijke stoffen.

Het voorbereiden op deze specifieke wetgeving, het analyseren van de juiste inrichtingen, het onderkennen van de mogelijke overtredingen, het wettelijk toetsen en vastleggen van de feiten binnen complexe regels en het afstemmen met overige handhavingspartners vraagt om een professionele inzet van ervaren toezichthouders en kost relatief veel tijd. En als je A zegt moet je ook B zeggen: (ernstige) overtredingen worden gevolgd door bestuursrechtelijke en strafrechtelijke vervolgtrajecten. Ook dit zijn tijdrovende toezichts- en handhavingstrajecten. Echter, om dat we aan de voorkant een slimme selectie/keuze hebben gemaakt kunnen we (met de beschikbare middelen) op de bedrijven met het hoogste risicoprofiel in combinatie met onvoldoende naleving toch adequaat doorpakken.

Het moet eerlijker

De overheid moet betrouwbaar zijn. Dit betekent dat burgers en bedrijven ervan uit mogen gaan dat het systeem van vergunningverlening toezicht en handhaving eerlijk en effectief is. Eerlijke handhaving vergt goede afstemming. Er moet een *level playing field* zijn voor de bedrijven die onder toezicht vallen, dus de interventie- en vooral de sanctiestrategieën moeten zoveel mogelijk uniform zijn (vergelijkbare situaties dienen op dezelfde wijze behandeld te worden), indien noodzakelijk met regionale accenten en specifieke activiteiten als de regionale situatie hier expliciet om vraagt en gemotiveerd kan waarom sprake is van een afwijkende situatie.

Het ROK Milieutoezicht is een regionale strategie die vergelijkbare inrichtingen met een vergelijkbaar risico op een uniforme en transparante wijze benaderd en daarmee een bijdrage levert aan eerlijke concurrentieverhoudingen.

Een voorbeeld is het toezicht op koeltorens (airconditioning) op de daken bij grote bedrijven/kantoren in of dichtbij de woonomgeving. Bij onvoldoende onderhoud is gebleken dat dit een belangrijke bron is voor legionellabesmetting. In 2017 heeft de ODZOB met de GGD het 'project koeltorens' uitgevoerd. Hieruit blijkt dat bij 40% van de gecontroleerde koeltorens de situatie zorgwekkend is. Omdat de registratie bij veel gemeenten in het verleden te kort heeft geschoten moet hierop een adequate inhaalslag worden gemaakt. In de eerste plaats om de gezondheid van alle burgers in onze regio te kunnen waarborgen, maar ook om te voorkomen dat ondernemers die

geen eigen verantwoordelijkheid nemen en ook niet bij de overheid in beeld zijn de mogelijkheid krijgen daar zelfs nog een financieel (concurrentie)voordeel uit te behalen.

Samenvattend biedt het ROK Milieutoezicht unieke mogelijkheden om zowel output- als outcome-doelstellingen in de uitvoeringspraktijk te combineren. Een bittere noodzaak om samen met onze handhavingpartners ondermijnende activiteiten aan te kunnen pakken.

Reikwijdte ROK: basistaken versus niet-basistaken (plustaken)

Naast de verplichting aan de deelnemers van de ODZOB om regionaal uitvoeringsbeleid (incl. financiële middelen) voor het basistakenpakket van de ODZOB vast te stellen (art. 7.2, lid 2 Bor), dienen de colleges ook lokaal uitvoeringsbeleid vast te stellen voor de niet-basistaken (art. 7.2, lid 1 Bor). Deze niet-basistaken vallen onder de zogenaamde 'plustaken' oftewel verzoektaken. Reeds in 2015 is door de gezamenlijke bestuurders in een provinciale werkconferentie aangegeven dat zij behoefte hebben aan een risicogerichte aanpak die van toepassing kan worden verklaard op de uitvoering van zowel de basis- als de plustaken. Het bijgevoegde ROK Milieutoezicht 2018 (eerste bijlage) biedt die mogelijkheid voor gemeenten. Gemeenten die het ROK Milieutoezicht niet van toepassing verklaren voor de niet-basistaken dienen er rekening mee te houden dat zij voor de niet-basistaken zelf ook nog invulling moeten geven aan de eisen van art. 7.2, lid 1 van het Bor. Naast het onderliggende voorstel, dat uitsluitend van toepassing is voor de uitvoering van de basistaken door de ODZOB (met doorrekening naar het benodigde budget), dient u ook nog rekening te houden met het feit dat u middelen dient te reserveren voor de uitvoering van toezicht en handhaving op de niet-basistaken. Dit geldt ook voor de afhandeling van klachten, ongewone voorvallen en de inzet op duurzaamheid. Het staat u vrij om ook dit te baseren op de uitgangspunten van het ROK Milieutoezicht 2018.

Desalniettemin is een regionale benadering voor de uitvoering van de niet-basistaken zeker aan te bevelen. De ambtelijke werkgroep die nu verantwoordelijk is voor het ROK Milieutoezicht en een regionale aanpak van de basistaken, zou ook hiervoor een passend voorstel kunnen leveren op basis van een realistisch 'ingroeimodel'.

Financiële onderbouwing ROK Milieutoezicht 2018 voor basistaken

Tijdens de AB-werkconferentie van 5 oktober 2017 is de systematiek voor de berekening van het benodigde budget voor de basistaken per gemeente uitgebreid toegelicht. Daarbij is ook aangegeven welke stappen worden doorlopen om tot een zo actueel mogelijk inrichtingenbestand per gemeente te komen, om op basis daarvan de benodigde financiële middelen voor uitvoering van basistaken door de ODZOB te kunnen berekenen. Deze middelen zijn nu dus (in afstemming met een ambtelijke vertegenwoordiging van de gemeenten) per gemeente berekend op basis van realistische kengetallen en een zo actueel mogelijk inrichtingenbestand per gemeente. Deze kengetallen zijn door de werkgroep¹ bepaald op basis van *expert judgement* en geregistreerde gegevens uit de praktijk. Periodieke monitoring van deze kengetallen is noodzakelijk zodat hierover bestuurlijk kan worden gerapporteerd. De gedefinieerde kengetallen (gemiddelde frequentie en tijdbesteding per inrichting in een branche) bepalen naast de omvang van het inrichtingenbestand en een drietal opslagen (zie verderop in dit voorstel) het totale uitvoeringsbudget. Het budget valt hoger of lager uit als deze kengetallen en/of opslagpercentages naar boven of naar beneden

¹ Hierin zijn vertegenwoordigd de gemeenten Veldhoven, Gemert-Bakel, Best, Helmond, Deurne, Eindhoven, Someren en de Kempengemeenten

worden bijgesteld. Het budget vormt vervolgens de basis voor het jaarlijks uitvoeringsprogramma waar in de praktijk niet langer de frequenties en gemiddelde tijdbesteding leidend zullen zijn, maar de meest efficiënte en effectieve aanpak om een naleefprobleem aan te pakken en op te lossen (b.v. minder aantallen, maar wel meer diepgang). Op basis van de bestuurlijke prioritering in het ROK Milieutoezicht worden de beschikbaar gestelde middelen ook ingezet om thema's als duurzaamheid en ondermijning vanuit toezicht en handhaving aan te pakken.

In algemene zin nemen de te accepteren risico's toe als de kengetallen naar beneden worden bijgesteld. De diepgang, de integraliteit (bredere blik) en de intensiteit van het toezicht nemen af. Complexe problemen blijven vaker onder het maaiveld en lopen vaker het risico niet tijdig te worden herkend. De specifieke kennis over de ontwikkelingen bij bedrijven wordt minder met als risico dat er vaker illegale situaties optreden met mogelijk ongewenste effecten. Er wordt minder ingezet op preventie en (na verloop van tijd) meer op klachten en incidenten. Met de huidige inregeling van de kengetallen is de werkgroep van mening dat er een juiste balans is gevonden tussen de aanvaardbare risico's en daarop in te zetten capaciteit van toezicht en handhaving. Hoewel de huidige inregeling van de kengetallen en percentages nog wel lager is dan bij overige omgevingsdiensten, vinden we hiermee toch een redelijke (landelijke) aansluiting.

Dat het ROK Milieutoezicht 2018 als grondslag voor financiering van het uitvoeringsprogramma van de wettelijke basistaken wordt gebruikt, betekent dat er een herijking van de deelnemersbijdragen plaatsvindt.

De meeste gemeenten zullen hun budget voor toezicht (en handhaving) op basis van deze uitgangspunten structureel moeten verhogen (in vergelijking met de opgaven in de werkprogramma's voor 2018), om aan deze regionale norm te kunnen voldoen. De dekking varieert namelijk van 45% tot 182% (zie vijfde bijlage). Daarbij wordt voor de volledigheid opgemerkt dat de meeste gemeenten in hun werkprogramma 2018 ook middelen hebben opgenomen voor de uitvoering van niet-basistaken of is er in het verleden al een keuze gemaakt voor een structureel hoger uitvoeringsniveau, met bijbehorend budget.

Waardoor wordt dit grote verschil veroorzaakt? Op de eerste plaats moet worden vastgesteld dat de ODZOB vanaf de start in 2013 te maken heeft gehad met een groot aantal gemeenten die hun taken (bewust of onbewust) op een minimum niveau heeft ingebracht. In 2013 werd het aantal regionale basistaakinrichtingen door de gemeenten begroot op 5539. Inmiddels blijken er dit ruim 2000 meer te zijn, namelijk 7543. De in 2013 gehanteerde historische kengetallen voor uren (met de 4- en 6-uurscontroles) en frequenties waren toen al de allerlaagste in heel Nederland. Daarnaast was er veel discussie over de omvang van het verplichte (basis)takenpakket, wat er toe heeft geleid dat een deel van de taken van begin af aan op een te laag ambitieniveau door de gemeenten is ingebracht. Daarbij komt dat aanvullende basistaken op andere terreinen dan het milieutoezicht op inrichtingen (b.v. asbest, grondstromen) nu weliswaar goed zijn verankerd in wetgeving en uitvoeringsbeleid, maar in veel gevallen zijn bekostigd uit de oorspronkelijke budgetten ten koste van het preventieve toezicht. Aanvullende bestuurlijk geprioriteerde onderwerpen als energie en grondwaterbescherming hebben geleid tot een grotere toezichtlast, maar hebben niet geleid tot een aanpassing van het budget.

De situatie is in stand gebleven omdat er nooit sprake was van een uniform uitvoeringskader op basis waarvan kon worden bepaald welke taken minimaal bij de ODZOB moesten worden ingebracht

en met welke middelen. Iedere gemeente beoordeelde dit op een eigen manier en stelde daarbij een willekeurig en behoudend budget ter beschikking. Sommige gemeenten voerden bepaalde taken (b.v. handhaving) nog in eigen beheer uit. Als we dit combineren met de constatering dat veel inrichtingenbestanden van gemeenten niet actueel bleken te zijn, dan mag de conclusie worden getrokken dat we met het ROK Milieutoezicht 2018 in onze regio een belangrijke inhaalslag aan het maken zijn. Voor het eerst is er nu op regionale schaal door professionals van de gemeenten en de ODZOB beoordeeld wat er nu feitelijk aan minimale inzet noodzakelijk is om de risico's voor de leefomgeving voldoende te kunnen beheersen. Tegelijkertijd is nu ook een completer en transparanter beeld ontstaan van de inrichtingen die zich in de gemeenten bevinden en tot welke risicoklasse ze behoren. Dit gaan we de komende jaren nog verder verbeteren om vooral illegaliteit en potentiële criminaliteit/ondermijning de kop in te drukken.

Vanaf 1 januari 2018 intensiveren Brabantse gemeenten en de Provincie Noord-Brabant de inspecties van veehouderijen (ITV). Dit betekent dat toezichthouders van de drie Brabantse omgevingsdiensten (ODZOB, OMWB en ODBN) gedurende drie jaar op uniforme wijze gaan controleren of de agrarische bedrijven aan de wet- en regelgeving voldoen. Daarnaast informeren zij agrariërs over asbestverwijdering en energiebesparing. De frequentie en inzet (en dus extra kosten) die dit van gemeenten vraagt komt naadloos overeen met de kengetallen die zijn gekoppeld aan het ROK Milieutoezicht 2018. Voor de agrarische inrichtingen betekent dit dat de kosten voor de uitvoering van ITV door de ODZOB al in het budget voor het ROK Milieutoezicht 2018 zijn verdisconteerd.

Het ROK Milieutoezicht 2018 is de basis voor professioneel milieutoezicht op alle Wabo-inrichtingen (basistaken) binnen onze regio waar zich risico's op de veiligheid en gezondheid van onze burgers kunnen voordoen. Dat heeft uiteraard een prijs. In deze prijs zijn nu structureel drie belangrijke (basis)taken opgenomen die onlosmakelijk verbonden zijn met het preventieve toezicht. De uitvoering van hercontroles, het toepassen van bestuursrechtelijke en strafrechtelijke (sanctie)maatregelen en het beheren en actualiseren van het regionale inrichtingenbestand behoren nu tot het totale pakket van toezicht en handhaving op inrichtingen waarvoor de ODZOB een slimme en innovatieve aanpak kan ontwikkelen.

Bij besluitvorming door de individuele colleges kunnen de daaruit volgende financiële consequenties worden verwerkt in de begroting 2019. In de vijfde bijlage is het complete overzicht van de investeringen per gemeente opgenomen, inclusief een drietal opslagen (zie paragraaf hieronder) voor het uitvoeren van wettelijke taken die direct voort (kunnen) komen uit het toepassen van preventief milieutoezicht op inrichtingen.

Noodzakelijke opslagen voor aan het ROK gerelateerde (wettelijke) taken

De scope van het ROK Milieutoezicht beperkt zich tot de effectieve en efficiënte uitvoering van preventief milieutoezicht op de Wabo-basistaken. Direct daaraan gerelateerd zijn er al enige tijd discussies gaande om het gehele stelsel van toezicht en handhaving naar een hoger (lees: professioneel) niveau te brengen. Ook het uitvoeren van repressieve handhaving (bestuursrechtelijk en strafrechtelijk) op de basistaken behoort namelijk voor het overgrote deel tot de kerntaak van de omgevingsdiensten. Het ontbreken van de noodzakelijke opdracht/budget leidt nog regelmatig tot discussie met de handhavingpartners en de deelnemers als blijkt dat de ODZOB niet snel en adequaat kan optreden in de lijn van de landelijke handhavingstrategie (LHS). In de brede regionale

ambitie om de besluitvorming rondom het ROK Milieutoezicht direct ook te benutten om een oplossing te vinden voor dit probleem, sprak het AB van de ODZOB op 5 oktober 2017 de wens uit om in het totale budget ook een voorstel voor een verdeelsleutel op te nemen voor:

1. de uitvoering van de verplichte (repressieve) handhavingstaken in lijn van de landelijke handhavingstrategie, zowel bestuurs- als strafrechtelijk.
2. het structureel en programmatisch actualiseren en beheren van een regionaal inrichtingenbestand op basis van proactieve monitoring als onderdeel van de opsporing van illegale (bedrijfs)activiteiten.
3. de uitvoering van noodzakelijke hercontroles n.a.v. preventief toezicht (zit niet in de kengetallen).

Ad 1: de opslag voor de uitvoering van de bestuurs- en strafrechtelijke handhavingstaken is begroot op 20% ten opzichte van de berekende toezichtcapaciteit. Dit is gebaseerd op de huidige inzet van de ODZOB ten behoeve van gemeenten die daarvoor in 2017 al een volledig mandaat hebben gegeven.

Ad 2: de opslag voor het actualiseren van het inrichtingenbestand is begroot op 10% ten opzichte van de berekende toezichtcapaciteit. Dit is gebaseerd op ervaringsgegevens van de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) die met dit budget ook een structurele werkwijze inclusief tool hebben ontwikkeld. Een door de ODZOB uitgevoerde pilot in opdracht van de gemeente Helmond onderschrijft de noodzaak en de middelen die daarvoor noodzakelijk zijn. Vooralsnog wordt aangenomen dat deze investering gedurende drie opeenvolgende jaren noodzakelijk is om het inrichtingenbestand op orde te krijgen. Daarna zal moeten worden beoordeeld hoe groot de investering moet zijn om het inrichtingenbestand op een adequaat niveau te houden.

Ad 3: de opslag voor het uitvoeren van hercontroles is begroot op 15% ten opzichte van de berekende toezichtcapaciteit. Dit is gebaseerd op eigen ervaringscijfers in 2016 en 2017.

Financiële consequenties

De totale kosten van het ROK Milieutoezicht voor de basistaken bedragen € 2,6 mln. per jaar. Indien het ROK Milieutoezicht door de gemeenten ook van toepassing zou worden verklaard op de niet-basistaken (plus-taken), dan zou dit bedrag nog worden verhoogd met € 1,4 mln. per jaar (excl. Eindhoven). Totaal € 4,0 mln. per jaar. Ter vergelijking: in de werkprogramma's 2018 is voor toezicht & handhaving in totaal (dus voor de basistaken én voor de plustaken) € 2,3 mln. opgenomen (zie vijfde bijlage).

Vier van de eenentwintig gemeenten beschikken in principe over (ruim) voldoende budget in hun werkprogramma 2018 om het toezicht op de basistaak-bedrijven conform het ROK Milieutoezicht uit te laten voeren. De overige zeventien gemeenten zullen op basis van het ROK Milieutoezicht 2018 en de bijbehorende kengetallen het budget van hun werkprogramma toezicht en handhaving in 2019 moeten verhogen. De dekkingsgraad van de huidige werkprogramma's van deze deelnemers varieert op dit moment van 45% tot 94%.

Personele consequenties

De ODZOB zal moeten investeren in een personeelsbestand dat zowel kwantitatief als kwalitatief in staat is om een professionele uitvoering van het ROK Milieutoezicht 2018 te kunnen waarborgen.

Wij stellen u voor:

- te concluderen dat binnen het AB overeenstemming is bereikt over de aanpak zoals in het bijgevoegde ROK Milieutoezicht 2018 is opgenomen en de bijbehorende kengetallen (zie tweede bijlage) als uitgangspunt te nemen voor de berekening van de benodigde jaarlijkse middelen voor de uitvoering van het toezicht en de handhaving op de basistaken door de ODZOB. Het ROK Milieutoezicht 2018 daarmee te definiëren als: een gezamenlijk kwaliteits- en uitvoeringsniveau voor de wettelijke basistaken met als uitgangspunt het AB-besluit van 29 juni 2017, resulterend in een professioneel aanvaardbaar minimum ambitie- en kwaliteitsniveau en dit ter besluitvorming aan de colleges voor te leggen.
- de financiële bijdragen van de deelnemers voor de uitvoering van de basistaken, door de ODZOB uitgevoerd, te baseren op het inrichtingenbestand (peildatum 1 februari 2018) en de in punt 1 genoemde frequenties en kengetallen en dit ter besluitvorming aan de colleges voor te leggen.
- in te stemmen met de percentages van 10% (actualisatie inrichtingenbestand, voorlopig voor de duur van 3 jaar), 15% (hercontroles) en 20% (repressieve handhaving) voor het berekenen van de opslagen op het gemeentelijke budget voor milieutoezicht op de basistaken en dit ter besluitvorming aan de colleges voor te leggen.
- in te stemmen met het voorleggen van aanbiedingsbrief en tekstvoorstel B&W-nota, met bovengenoemde voorstellen (vierde bijlage) aan de colleges van alle deelnemers en hen daarbij te verzoeken tijdig een besluit te nemen zodat de financiële consequenties nog in de voorjaarsnota's kunnen worden verwerkt.
- de directeur opdracht te geven om in 2018 met een voorstel te komen over een wijze van verantwoording aan de deelnemers die past bij de opzet van het ROK Milieutoezicht 2018.
- de directeur opdracht te geven periodiek de frequenties en kengetallen die nu onderdeel uitmaken van het ROK Milieutoezicht 2018 te monitoren en te verantwoorden aan het bestuur.
- de ambtelijke werkgroep opdracht geven om in 2018 nog een (alternatief) voorstel ter besluitvorming op te leveren met een systematiek voor een efficiënte en slimme uitvoering van het milieutoezicht voor de niet-basistaken op een (bij voorkeur) regionale schaal.

Eindhoven, 22 februari 2018

Het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant,

W.J.F. van der Rijt-van der Kruis
Voorzitter

J.M.L. Tolsma
secretaris

OMGEVINGSDIENST ZUIDOOST-BRABANT

Bijlage(n):

- ROK Milieutoezicht 2018 (vastgesteld in AB van 29 juni 2017)
- Kengetallen ROK Milieutoezicht 2018 t.b.v. berekening gemeentelijke budgetten
- Tussentijdse brief d.d. 13 september 2017, verzonden aan alle colleges
- Aanbiedingsbrief aan colleges met tekstvoorstel B&W-nota voor besluitvorming ROK Milieutoezicht 2018 in colleges
- Samenvatting inrichtingenbestanden met doorrekening alle gemeentelijke budgetten ROK Milieutoezicht 2018 inclusief opslagen voor de basistaken

Het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant;

gezien het voorstel van het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
d.d. 22 februari 2018;

BESLUIT

- te concluderen dat binnen het AB overeenstemming is bereikt over de aanpak zoals in het bijgevoegde ROK Milieutoezicht 2018 is opgenomen en de bijbehorende kengetallen (zie tweede bijlage) als uitgangspunt te nemen voor de berekening van de benodigde jaarlijkse middelen voor de uitvoering van de basistaken toezicht en handhaving door de ODZOB. Het ROK Milieutoezicht 2018 daarmee te definiëren als: een gezamenlijk kwaliteits- en uitvoeringsniveau voor de wettelijke basistaken met als uitgangspunt het AB-besluit van 29 juni 2017, resulterend in een professioneel aanvaardbaar minimum ambitie- en kwaliteitsniveau en dit ter besluitvorming aan de colleges voor te leggen.
- de financiële bijdragen van de deelnemers voor de uitvoering van de basistaken toezicht en handhaving, door de ODZOB uitgevoerd, te baseren op het inrichtingenbestand (peildatum 1 februari 2018) en de in punt 1 genoemde frequenties en kengetallen en dit ter besluitvorming aan de colleges voor te leggen.
- in te stemmen met de percentages van 10% (beheer inrichtingenbestand), 15% (hercontroles) en 20% (repressieve handhaving) voor het berekenen van de opslagen op het gemeentelijke budget voor milieutoezicht en dit ter besluitvorming aan de colleges voor te leggen.
- in te stemmen met het voorleggen van aanbiedingsbrief en tekstvoorstel B&W-nota, met bovengenoemde voorstellen (vierde bijlage) aan de colleges van alle deelnemers en hen daarbij te verzoeken tijdig een besluit te nemen zodat de financiële consequenties nog in de voorjaarsnota's kunnen worden verwerkt.
- de directeur opdracht te geven om in 2018 met een voorstel te komen over een wijze van verantwoording aan de deelnemers die past bij de opzet van het ROK Milieutoezicht 2018.
- de directeur opdracht te geven periodiek de frequenties en kengetallen die nu onderdeel uitmaken van het ROK Milieutoezicht 2018 te monitoren en te verantwoorden aan het bestuur.
- de ambtelijke werkgroep opdracht geven om in 2018 nog een (alternatief) voorstel ter besluitvorming op te leveren met een systematiek voor een efficiënte en slimme uitvoering van het milieutoezicht voor de niet-basistaken op een (bij voorkeur) regionale schaal.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 15 maart 2018,

W.J.F. van der Rijt-van der Kruis
Voorzitter

J.M.L. Tolsma
secretaris